Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciuri.
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anu 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anu 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anu 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unŭ anu 12 fl. pe șése luni 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 72. Brașovŭ, Joi 30 Martie 1889.

Nou abonamentŭ

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Aprilie 1889 st. v. se deschide nou abonamentŭ la care învităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunĭ 3 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe unŭ anu 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei lunĭ 10 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anu 2 fl. pe șése lunĭ 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe anu 8 francĭ., pe șése lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Brașovŭ, 29 Martie v.

In tóte statele din lume se iau mĕsurĭ polițienescĭ și legislative în contra uneltirilorŭ periculóse socialiste și comuniste. Și când guvernele cu parlamentele au găsitŭ cu cale a lua asemenea mĕsurĭ, au avutŭ în vedere apĕrarea proprietății în contra elementelorŭ, carĭ încércă sĕ o distrugă amenințândŭ a aduce stărĭ anarchice.

Fiecăruia sĕ i-se dea ce e alŭ sĕu, muncii rĕsplata ce i-se cuvine și protecțiunea la care e îndreptățită, dér și averea și proprietatea cetățenilorŭ trebue sĕ fiă nu numai apĕrată și protegiată, ci sĕ fiă considerată ca sfântă și neîndreptățitulŭ sĕ nu se atingă de ea, fiă elŭ guvernŭ orĭ simplu cetățénŭ.

Așa au judecatŭ și judecă guvernele în statele luminate ale Europei. Dér precum se deosebesce în tóte faptele sale guvernulŭ ungurescŭ de celelalte guverne europene; precum altfelŭ înțelege elŭ dreptatea, legalitatea și libertatea, decum se înțelege în celelalte state constituționale; c'unŭ cuvêntŭ, precum tóte le înțelege anapoda și pe dosŭ, avêndŭ ca devisă: pentru unii totŭ, pentru alții nimicŭ, — totŭ așa și sfințenia proprietății și averii, dreptulŭ ei de protecțiune și de apĕrare, totŭ anapoda și pe dosŭ le înțelege, pentru că așa vrea sĕ le înțelégă.

Averea și proprietatea grănițerilorŭ năsĕudenĭ, câștigată nu numai prin muncă, nu numai după dreptŭ și lege, ci chiar cu sacrificiulŭ vieții, avere și proprietate câștigată în schimbulŭ sângelui vĕrsatŭ în fața dușmanilorŭ, în schimbulŭ morții pentru patria, acéstă avere și proprietate, în locŭ de a fi considerată de guvernŭ ca sfântă și în locŭ ca elŭ sĕ-o protegeze și sĕ-o apere în contra încercărilorŭ comuniste de distrugere, elŭ însușĭ o dă pradă acestorŭ încercărĭ, așa că acéstă avere e amenințată de comunismŭ prin uneltirile celorŭ dela putere și ale fișpanului Banffy.

Statutulŭ celŭ nou făuritŭ de neîmpăcatulŭ dușmanŭ alŭ Românilorŭ, de fișpanulŭ nenorocitului comitatŭ Bistrița-Năsĕudŭ, introduce principii comuniste cu privire la averea privaților și a corporațiunilorŭ. Căcĭ ce altceva e decâ nu comunismŭ, când fără procesŭ, fără judecată, fără sentință judecătorescă se ia averea privată a unorŭ cetățenĭ și se dă altora, carĭ n'au avut'o și n'au contribuitŭ la ea nicĭ măcar cu unŭ banŭ frântŭ, necum sĕ'șĭ espună viéța glónțelorŭ și baionetelorŭ dușmanilorŭ monarchiei.

Prin noulŭ statutŭ se despóiă grănițerii năsĕudenĭ de averea și proprietatea lorŭ, și acésta se împarte ca avere comună între tóte adunăturile de prin Galiția, Bucovina, Rusia și România, așeḑațĭ printre grănițerĭ și ocrotițĭ de socialistulŭ și comunistulŭ Banffy-pașa.

In fața acestui actŭ, care în alte state ar fi supusŭ celei mai aspre pedepse, sĕvĕrșitŭ de unŭ înaltŭ funcționarŭ alŭ guvernului, puteu óre Românii năsĕudenĭ sĕ nu protesteze cu tótă țéra?

Este o mângâere pentru orĭ-ce Românŭ bine-simțitorŭ, că s'a și aflatŭ unŭ numĕrŭ însemnatŭ dintre membrii, alesĭ după noulŭ statutŭ socialistŭ-comunistŭ alŭ lui Banffy, carĭ în frunte cu d-lŭ advocatŭ Lica au protestatŭ în contra uneltirilorŭ guvernului unguréscŭ.

Din acestŭ protestŭ ce-lŭ publicămŭ mai josŭ se va convinge orĭ și cine despre criminalitatea actului sĕvĕrșitŭ de fișpanulŭ comitatului Bistrița-Năsĕudŭ sub ocrotirea guvernului.

Ilustrissime Domnule comite supremŭ și comisarŭ regiu!

Dupăce amŭ aflatŭ cuprinsulŭ statutului, care s'a impusŭ prin înaltulŭ regimŭ pentru administrarea fondurilorŭ grănițerescĭ scolastice centrale și de stipendii, și pe care, după cum ni-se referă, și Maiestatea Sa împĕratulŭ și Regele Apostolicŭ s'a înduratŭ prea grațiosŭ a-lŭ aproba, subscrișii ca membri alesĭ pe basa acelui statutŭ în comitetulŭ de administrare a fondurilorŭ, venimŭ cu totŭ respectulu a da următórea

Declarare:

Mai întéiu esprimămŭ mulțămire, pentru încrederea pusă în noi, acelorŭ representanțe comunale, care au binevoitŭ a ne alege ca membri în comitetŭ.

Regretămŭ însĕ, că din motivele mai josŭ evidente, pe lângă cea mai mare bunăvoință, nu putemŭ primi acéstă alegere, decĭ déră nu putemŭ nicĭ participa la ședințele și consultările comitetului, pentru că:

1. Orĭ și ce înțelesŭ séu esplicare s'a datŭ și s'ar da prin înaltulŭ regimŭ și organele sale clausului d. d. Buda la 10 Aprilie 1871 Nr. 6806, prin care Maiestatea Sa Monarchulŭ s'a îndurat Prea grațiosŭ a aproba documentulŭ fundaționalŭ d. d. Năsĕudŭ la 18 Augustŭ 1865, acea clausulă numai unŭ înțelesŭ póte sĕ aibă, și acela este, cumcă amintitulŭ documentŭ este aprobatŭ în întreg cuprinsulŭ lui; astăḑĭ suntŭ în viéță destui foștĭ grănițerĭ și descendențĭ de ai lorŭ, carĭ au conlucratŭ la compunerea acelui documentŭ donaționalŭ, carĭ l'au subscrisŭ și carĭ cu positivitate sciu, că precautulŭ, rarulŭ și renumitulŭ bărbatŭ de statŭ, fericitulŭ Br. Eötvös, pe atuncĭ mininistru r. m. de culte și instrucțiune publică, însușĭ a propusŭ Maiestății Sale aprobarea acelui documentŭ în întregŭ cuprinsulŭ sĕu, ce apoi a și urmatŭ.

Subscrișii dér suntem, — după modesta nóstră părere, — de firma convingere, că Maiestatea Sa împĕratulŭ și Regele apostolicŭ prin clausula d. d. 10 Aprilie 1871 s'a înduratŭ a aproba instrumentulŭ fundaționalŭ d. d. 18 Augustŭ 1865 în întregŭ cuprinsulŭ lui.

Acelŭ documentŭ este fundamentulŭ fondurilorŭ, prin acelŭ documentŭ suntŭ instituite fondurile, acelea suntŭ literele fundaționale, carĭ cuprindŭ în sine espresa voință a fundatorilorŭ, espresa voință a fostilorŭ grănițerĭ și determinațiunile acelui documentŭ nu este iertatŭ sĕ fiă alterate și schimbate.

Este — după noi — neesactă aceea părere a înaltului regimŭ, evidentă în mai multe ordinațiunĭ ale înaltului ministerŭ r. m. de culte și instrucțiune publică, după care literele fundaționale mai susŭ amintite ar fi numai în principiu aprobate de Maiestate, ér întru

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Unŭ orbŭ despre orbiă.

In Europa se află ca la o sută de mii de ómenĭ lipsițĭ de vedere, ér în întrégă lumea se află ca la două milióne de ómenĭ, carĭ șĭ-au perdutŭ vederea pentru totdeuna.

Omulŭ, care vede în fiă-care ḑi strălucirea sórelui, care se desfată în variațiunea colorilorŭ și în perfecțiunea diferitelorŭ forme, unui asemenea omŭ se umple de compătimire când privesce în fața unui orbŭ. O ce sórte tristă!... esclamă elŭ. Decă este adevĕratŭ ceea ce se ḑice, că ochiulŭ este oglinda sufletului, atuncĭ cum póte sĕ fiă sufletulŭ aceluia, ai căruia ochĭ suntŭ lipsițĭ de vedere? De sigurŭ este negru, este întunecatŭ ca și nóptea cea nesfĕrșită, în care își petrece deplorabila luĭ viéță.

Așa gândesce omulŭ, dér în realitate lucrulu nu stă așa. Unŭ orbŭ francesŭ cu numele *Maurice de la Sizeranne*, între orbiă, apărută de curêndŭ în Paris sub titlulŭ „Les Aveugles par un aveugle“, nu vrea nicĭdecum sĕ ne dea motivulŭ de a compătimi pe orbĭ, deórece lipsa unui sĕmțŭ elŭ n'o consideră ca unŭ lucru așa grozavŭ încâtŭ sĕ merite compătimirea ómenilorŭ. Decă facultățile spirituale ale orbului suntŭ nobilitate și desvoltate cu îngrijire, elŭ póte sĕ-șĭ câștige totŭ atâtŭ de bogate cunoscințe practice pentru viéță, totŭ atâtŭ de valorabile póte sĕ-șĭ facă facultățile sale, ca și omulŭ, care se bucură pe deplinŭ de lumina ochilorŭ. Următórele notițe biografice din viéța orbului autorŭ francesŭ suntŭ de ajunsŭ pentru a proba acésta:

Maurice dela Sizeranne se trage dintr'o familiă bogată, este fiiulŭ unui pictorŭ renumitŭ. In mica copilăriă elŭ avŭ așadéră ocasiune de a vedé în casa părinților sĕi cele mai strălucite și mai variate colorĭ, carĭ desfată privirea ochilorŭ și prin ochĭ escită bucuria sufletului.

In etate de 9 anĭ însĕ a orbitŭ și bogăția colorilorŭ din atelierulŭ tatălui sĕu nu-i mai putea procura nicĭ o plăcere.

Fŭ dusŭ în institutulŭ orbilorŭ, din Parisŭ, unde fŭ crescutŭ și instruitŭ cu îngrijire. Nefiindŭ torturatŭ de cugetul cum sĕ-șĭ pótă câștiga pânea de tóte ḑilele, elŭ se devotă cu zelŭ nisuințelorŭ umanitare. Se'nțege, orbii fură cei dintéiu, pentru a cărora ajutorare se devotă elŭ.

Laurice de la Sizeranne este în Parisŭ conducĕtorulŭ institului pentru edarea de cărțĭ și de ḑiare pe séma orbilor. In Parisŭ orbii au biblioteca lorŭ, revistele și ḑiarele lorŭ. Orĭ-cine este liberŭ de a intra în cabinetulŭ lorŭ de cetire pentru a vedé și admira cum orbii cetescŭ cu degetele literile cele bulbucate ale „scrierilorŭ nocturne“ și cum discută apoi asupra celorŭ cetite; ei discută cestiunĭ politice, scientifice, literare și cestiunĭ de artă.

Maurice de la Sizeranne tocmai așa gustă plăcerile vieței sociale, ca și cum ar avé pe deplinŭ tóte cele cincĭ simțirĭ ale omului. Numai când călĕtoresce își duce cu sine câte unŭ călăuză.

Odată călĕtori în acelașŭ cupeu cu unŭ omŭ care nu era orbŭ. Acesta vĕḑêndŭ pe Maurice scoțêndu-șĭ ḑiarele sale din buzunarŭ și cetindu le, mai întéiu începŭ sĕ-lŭ admire și apoi sĕ-lŭ compătimescă, asemĕnându-lŭ cu o maimuță ori cu unŭ câne bine dresatŭ. Impregiurarea acésta ilŭ superă pe Maurice forte multŭ și-șĭ propuse din acestŭ incidentŭ sĕ scrie opulŭ, din alŭ căruia cuprinsŭ reproducemŭ cele ḑise aicĭ, cu scopulŭ ca sĕ deschidă ochii celorŭ ce vĕdŭ, făcêndu-i sĕ pĕtrundă și sĕ vadă și ei lumea sufletéscă a orbilorŭ, pe care n'o cunoscŭ și despre care mulțĭ nicĭ ideă nu au.

Din constatările lui Maurice apare adevĕratatea acelei legĭ fundamentale a naturei, după care nu esistă putere în natură, care sĕ se perdă. Mai că s'ar puté ḑice, că celŭ ce'șĭ perde vederea ochilorŭ, nu perde nimicŭ, deórece puterea ce s'a manifestatŭ prin ochĭ, a trecutŭ în celelalte simțurĭ. Auḑulŭ, mirosulŭ, tactulŭ séu pipăitulŭ, precum și tóte celelalte simțĕminte devinŭ mai fine, mai energice. Sannderson, renumitulŭ orbŭ englesŭ, a cunoscutŭ banii cei falșĭ și a datŭ de rușine pe renumiții numismaticĭ, carĭ se aflau în rĕtăcire. In renumita scriere a lui Diderot se face amintire despre unŭ orbŭ, care prin pipăitŭ a pututŭ sĕ cunóscă colorile unorŭ anumite țesĕturĭ; despre unŭ altŭ orbŭ, care a legatŭ unŭ escelentŭ buchetŭ de florĭ nuanțatŭ, și în fine despre o fată órbă, care făcea lucrurĭ femeescĭ de mână escelente, băga ață în acŭ, lucra deosebite lucrurĭ cu aculŭ, juca escelentŭ cărțĭ, ș. a. Din vocea vorbitorului ea cunoscea multe lucrurĭ, pe carĭ alții numai prin vedere le potŭ

celelalte părţĭ s'ar pute schimba şi altera; acéstă esplicare nu are locŭ din motivele, că în clausula din cestiune nu se face nicĭ o amintire despre vre-unŭ principiu din documentulŭ de fundaţiune, care nu s'ar aproba, nu se escipiază nicĭ o parte a acelui documentŭ dela aprobare, nu se face în elŭ nicĭ o schimbare séu alterare şi décă atare s'ar face séu s'ar fi făcutŭ, atuncĭ s'ar fi recerutŭ şi învoirea fundatorilorŭ.

Neesactitatea acestei păreri a înaltului regimŭ este pe deplinŭ probată şi prin pertractările premerse aprobărei numitului documentŭ, carĭ pertractărĭ au decursŭ între foştii grăniţerĭ ca fundatorĭ de o parte, şi între sustatulŭ guvernŭ r. transilvanŭ şi mai târḑiu între ministerulŭ de culte r. m., de altă parte, cu privire la instituirea fondurilorŭ; ordinaţiunile la Nr. 15,694 ex 1864, 20,135 ex 1865, 23,648 ex 1865 şi tóte celelalte acte aflătóre la acelŭ convolutŭ, suntŭ totŭ atâtea documente, carĭ probéză pe deplinŭ, că principiile şi determinaţiunile instrumentului fundaţionalŭ d. d. 18 Augustŭ 1865 mai întâiu s'au statoritŭ prin grăniţerii fundatorĭ şi prin înaltulŭ regimŭ de atuncia, şi numai după aceea s'au propusŭ şi aşternutŭ spre Prea Inaltă aprobare.

2. Clausula de aprobare conţine în sine dispoșițiunea, ca fundatorii sĕ-şĭ institue şi statute în tenórea cărora sĕ se administreze averea numitelorŭ fondurĭ.

Fundatorii au corĕspunsu acestei înalte dispoșiţiunĭ compunĕndu-şĭ şi aşternĕndŭ spre aprobare statutulŭ d. d. 16—19 Augustŭ 1877, acestŭ statutŭ prin emisulŭ înaltului ministeriu r. m. de culte şi instrucţiune publică de sub nr. 17.389 ex 1881 s'au retrimisŭ pentru a îndeplini nisce reîntregirĭ. — Fundatorii prin comitetulŭ sĕu au îndeplinitŭ acelea reîntregirĭ, făcĕndŭ alte statute corespundĕtóre amintitului emisŭ ministerialŭ, acestea statute pórtă datulŭ din 24 Octomvre 1885 şi acestea asemenea au fostŭ aşternute spre înaltă aprobare.

Ca incisŭ ne vedemŭ necesitaţĭ a adauge aci, cumcă nĭ-a venitŭ la urechĭ regretabila scire, — care din inimă am dori sĕ fi neadevĕrată, — cumcă înaltul regimŭ ar fi binevoitŭ a informa pe Maiestatea Sa împĕratulŭ şi regele apostolicŭ, că fundatorii grăniţerĭ şi respective comitetulŭ fondurilorŭ alesŭ prin aceia, nu ar fi compusŭ şi nu ar voi a'şĭ compune statute de administrare.

Statutele aşternute prin fundatorĭ corĕspundŭ întru tóte principielorŭ şi vointei esprese a fundatorilorŭ, evidentă în literile fundaţionale aprobate de Maiestatea Sa, dér înaltulŭ regimŭ prin emisulŭ ministerialŭ d. d. 10 Augustŭ 1886 Nr. 31,507 nu aflá cu cale a aşterne acestŭ statutŭ spre aprobare; remonstraţiunea fundatorilorŭ contra acesteia încă nu s'a luatŭ în consideraţiune, ci înaltulŭ regimŭ a aflatŭ cu cale a compune însuşĭ unŭ altŭ statutŭ, care acuma se impune pentru administrarea fondurilorŭ.

3. Regretămŭ, că — precum ne-amŭ convinsŭ, — dispoșiţiunile din acestŭ statutŭ în principiu şi în formă nu se unescŭ cu determinaţiunile documentului fundaţionalŭ d. d. 18 Augustŭ 1865, ci din contră cea mai mare parte a acelorŭ dispoşiţiunĭ suntŭ diametralŭ opuse cu determinaţiunile literilorŭ fundaţionale aprobate de Maiestatea Sa în întregŭ cuprinsulŭ lorŭ, aşa încâtŭ *velle-nolle* suntemŭ necesitaţĭ a crede, cumcă acestŭ statutŭ în mare parte numai după nume este statutŭ, pe când în faptă se face încercarea de a-lŭ institui ca documentŭ de fundaţiune, şi acésta cu intenţiune de a paralisa determinaţiunile literilorŭ fundaţionale d. d. 18 Augustŭ 1865, şi de a face ilusoriă espresa voinţă a fundatorilorŭ, decĭ déră pentru de a scóte cu totulŭ din validitate actele subscrise de fundatorĭ, prin carĭ s'a instituitŭ corporaţiunea fondurilorŭ, a acestui institutŭ menitŭ pentru cultura cetăţenilorŭ statului şi instituitŭ cu marĭ jertfe şi cu mare abnegaţiune de sine din partea poporaţiunei foste grăniţere,

4. Spre ilustrarea şi documentarea asertelorŭ nóstre din punctulŭ precedinte ne permitemŭ cu totŭ respectulŭ a trage o paralelă între dispoșițiunile statutelorŭ nouĕ impuse şi între determinaţiunile documentului fundaţionalŭ d. d. 18 Augustŭ 1865 subscrisŭ de fundatorĭ, — şi anume:

a) Prea Inaltulŭ rescriptŭ d. d. 21 Ianuarie 1851 recunósce, că fondulŭ odinióră numitŭ de monturŭ, acum de stipendie, este esclusivă proprietate *a foştilorŭ grăniţerĭ* din regimentulŭ alŭ II românŭ de graniţă, fiindŭ acela instituitŭ din averea lorŭ propriă privată; foştii grăniţerĭ în dechiararea lorŭ d. d. 13 Martie 1851, dată cu ocasiunea desfacerei graniţei, au donatŭ şi determinatŭ acelŭ fond pentru stipendii, *pe carĭ se-le tragă numai fiii şi descendenţii grăniţerilorŭ*, carĭ vorŭ studia la institute mai înalte; acéstă dechiarare s'a aprobatŭ prin Prea Inaltulŭ biletŭ de mână alŭ Majestăţii Sale d. d. 27 Augustŭ 1861, — şi cu privire la fondulŭ de stipendie în înţelesulŭ acelei dechiărărĭ suntŭ suscepute şi determinaţiunile respective în literele fundaţionale d, d. 18 Augustŭ 1865, — pe lângă tóte acestea statutulŭ nouĕ impusŭ dispune, ca fondulŭ acela sĕ fiă administratŭ — nu prin foştii grăniţerĭ ca proprietarĭ şi fundatorĭ, ci prin comunele actuale politice, membrii comitetului sĕ fiă aleşĭ prin representanţele comunale politice, dispune mai departe, ca venitulŭ acelui fondŭ, sĕ'lŭ tragă nu numai grăniţerii, respective fii şi descendenţii lorŭ, ci tóte veniturile de prin Galiţia, Rusia, România, Bohemia etc., carĭ s'au aşeḑatŭ în comunele grăniţere dela desfacerea graniţei încóce.

b) Literele fundaţiunale d. d. 18 Augustŭ 1865 aprobate — după cum s'a demonstratŭ mai susŭ — de Majestatea Sa în întregŭ cuprinsulŭ lorŭ, dispunŭ aperte, ca şcólele şi institutele de învĕţămêntŭ şi cultură, ce se vorŭ întreţine din fondulŭ centralŭ, sĕ fiă instituto confesionale; pe când statutulŭ impusŭ, nu numai că nu voiesce a sci de acésta, dér chiar numele de atare, usuatŭ de-altmintrelea până acuma nicĭ că-lŭ sufere, dând amintitelorŭ institute numirea ne mai practicată până aci, de „Institute fundaţionale.“

c) Amintitulŭ documentŭ fundaţionalŭ dispune aperte, ca venitele nu numai ale fondului de stipendie, ci şi ale celui centralŭ, în specie încâtŭ privescŭ beneficiele convictului, sĕ le tragă numai foştii grăniţerĭ, fiii şi descendenţii acelora; pe când statutul impus dispune, ca afară de cei îndreptăţiţĭ, sĕ aibă parte la fondurĭ toţĭ străinii şi veneticii, carĭ s'au aşeḑatŭ prin comunele foste grăniţere dela desfacerea graniţei încóce.

d) Literele fundaţionale aprobate de Majestate dispunŭ aperte, ca averea fondurilorŭ sĕ se administreze prin unŭ comitetŭ alesŭ numai de foştii grăniţerĭ, ér Inaltulŭ regimŭ de o parte, şi Veneratulŭ ordinariatŭ gr. cat. din Gherla de altă parte sĕ esercieze numai suprainspecţiunea acestei administrărĭ; pe când în tenórea statutului nouĕ impusŭ, acest comitetŭ este cumpusŭ din membrii aleşĭ prin representanţii comunelor politice sub conducerea şi influinţa funcţionarilorŭ administrativĭ şi din membri denumiţĭ de-a dreptulŭ prin Inaltulŭ regimŭ, — decĭ déră Inaltulŭ regimŭ, în tenórea acestui statutŭ, prin denumirea acestorŭ membri nu se mărginesce numai la suprainspecţiune, ci se amestecă de-a dreptulŭ în administrare. — Mai departe alegerea preşedintelui comitetului se face în statutŭ dependentă dela aprobarea regimului, cu alte cuvinte pe preşedinte ilŭ denumesce regimulŭ, ér ordinariatului episcopescŭ ii concede numai unŭ votŭ în comisiunea administratóre, care concesiune de altmintrelea încă este o amestecare în administrarea fondurilorŭ, pe când şi acestui ordinariatŭ i-se compete numai suprainspecţionarea.

e) In docmeuntulŭ fundaţionalŭ esistă principialminte şi eminaminte determinaţiunea, că fondurile şcolare şi de stipendii constitue o avere nedespărţiveră şi neînstrăinaveră şi că acéstă avere este proprietatea fundatorilorŭ grăniţerĭ din celea 44 comune, ce s'au ţinutŭ de regimentulŭ alŭ II românŭ de graniţă, precând prin statutulŭ impusŭ averea fondurilorŭ se decretéză de avere comună a tuturorŭ locuitorilorŭ din comunele politice, fără reprivire la aceea, ăă suntŭ aceia grăniţerĭ séu nu, şi că tras'au aceia până acuma ceva din venitele acelui fondŭ séu nu?

Acéstă dispoșiţiune a statutului creéză unŭ casŭ de precedenţă pentru introducerea unorŭ principii comunistice cu privire la averea privaţilorŭ, séu a corporaţiunilorŭ, — căcĭ prin unŭ statutŭ de administrare se ia, fără procesŭ, fără sentinţă fără judecată, averea privată a unei clase de cetăţenĭ şi se dă şi altora, carĭ până acuma nicĭ au avut'o, dér nicĭ că o-au pretinsŭ.

5. Abstragêndŭ dela tóte acestea, orĭ ce conclusŭ se va aduce, prin comitetŭ séu prin comisiunea, ce se va alege prin acestŭ comitetŭ, în tenórea stauttului impusŭ, fiă acelŭ conclusŭ corĕspunḑĕtorŭ statutului séu nu, nu se póte esecuta înainte de a fi aprobatŭ de Inaltulŭ regimŭ şi respective de organele sale; în urma acestei dispoșițiunĭ a statutului, atâtŭ comitetulŭ, câtŭ şi eomisiunea alésă prin elŭ devinŭ unŭ *pictus masculus*, drepturile şi activitatea lorŭ suntŭ reduse la nulă, ér Inaltulŭ regimŭ şi organele sale, în speciă comitele supremŭ alŭ comitatului Bistriţa-Năsĕudŭ, dispunŭ despre administrarea averei fondurilorŭ după placŭ, — administrarea acestei averĭ déră, în tenórea cestionatului statutŭ, este o continuare a comisariatului regiu de până acum, séu o copiă autenticată a aceluia.

Din celea espuse până aci se vede, că prin unu statutŭ, alŭ cărui scopŭ nu póte fi altulŭ, decâtŭ regularea administrărei averei fondurilorŭ prin elŭ, în loculŭ acestei regulărĭ s'a atacatŭ dreptulŭ de proprietate a fundatorilorŭ, s'au clătinatŭ din fundamentŭ determinaţiunile documentului fundaţionalŭ d. d. 18 Augustŭ 1865 subscrisŭ de fundatorĭ şi aprobatŭ Prea Inaltŭ de Maiestate, şi s'a alteratŭ espresa voinţă a fundatorilorŭ.

Decĭ déră: suntemŭ departe de a ne împotrivi în genere dispoșiţiunilorŭ Inaltului regimŭ, şi cu atâtŭ mai puţinŭ dispoșiţiunilor din statutulŭ amintitŭ, căruia, precum ni-se referă, Maiestatea Sa asemenea s'a înduratŭ Prea graţiosŭ a'i da şi la acésta Prea Inalta aprobare, déră este în contra convingerei nóstre, ca faţă cu situaţiunea, ce ni s'a creatŭ, sĕ ne facemŭ înşi-ne esecutorii atărorŭ dispoșiţiunĭ, carĭ după, cum amŭ disŭ şi probatŭ mai susŭ, iau din mâna fundatorilorŭ dreptulŭ de administrare, iau averea lorŭ propriă şi o dau altora, carĭ nu au contribuitŭ nimica la ea, rĕstórnă principiile fundamentale ale documentului de donaţiune şi în genere lucră în contra espresei voinţe a fundatorilorŭ.

Decĭ prin acésta faţă de atarĭ dispoșiţiunĭ, cu totŭ respectulŭ ridicândŭ protestŭ, ne luămŭ voiă a ne da cu atâta mai tare abḑicerea nóstră din comitetŭ, cu câtŭ după modesta nóstră părere, suntemŭ şi aleşĭ de atarĭ corporaţiunĭ, cărora în tenórea documentului fundaţionalŭ d. d. 18 Augustŭ 1865 dreptulŭ de alegere nu li-se compete.

Ne rugămŭ déră cu tótă reverinţa, ca acéstă dechiarare a nóstră sĕ se acludă protocolului susceputŭ despre şedinţa de astăḑĭ a comitetului şi sĕ se ia notiţă oficiósă despre ea.

Năsĕudŭ, în 6 Aprilie 1889.

Dănilă Lica m. p. adv., *Gavriilŭ Manu* m. p. adv., *Athanasiu Uşieriu* m p. proprietarŭ, *Eliă Cincea* m. p. proprietarŭ, *Simionŭ Monda* m. p. protopresbiterŭ gr. orient., *Basiliu Terente* m. p. proprietarŭ, *Chirilŭ Deacu* m. p. preotŭ gr. cat., *Hieronimŭ Zlavoca* m. p. preotŭ gr. cat., *Eliă Posmoşianu* m. p. preotŭ gr. cat., *Pamfiliu Grapini* m. p. preotŭ gr. cat., *Danilă Şiutu* m. p. proprietariu *Istrate Suciu* m. p. proprietariu.

Afacerea Boulanger.

Scimŭ că generalulŭ Boulanger a fugitŭ în Belgia de temere ca sĕ nu fiă arestatŭ. Plecarea lui din ţéră a fostŭ interpretată de cei mai mulţĭ ca o laşitate. Chiar în sînulŭ boulangiştiloru s'a produsŭ marĭ nenţelegerĭ din causa acésta. D-lŭ *Thieband*, unulŭ din cei mai influenţĭ susţiitorĭ ai lui Boulanger, au publicatŭ o scrisóre, în care desaprobă plecarea generalului în terminii cei mai aspri, declarând, că se retrage din ligă. Deputatulŭ radicalŭ *Michelm* şi alţii au făcutŭ asemenea esclamândŭ: „unui conducĕtorŭ nu-i este iertatŭ sĕ-şĭ părăséscă armata“. Numai intimii lui Boulanger, deputaţii Laisant, Naquet, Laguerre şi Rochefort ilŭ iau în apĕrare ḑicĕndŭ, că maioritatea comitetului a decisŭ ca Boulanger sĕ-o ia la sănĕtósa. Se mai ḑice, că Boulanger a plecatŭ mai alesŭ în urma întelnirei sale cu fostulŭ procurorŭ generalŭ Bouchet, care i-a comunicatŭ, că guvernulŭ posede acte compromiţĕtóre pentru elŭ, acte din care reese, că ligiştii voiau sĕ facă complotŭ cu ajutorulŭ armatei şi că erau în relaţiunĭ şi cu puterile streine.

Boulanger primindŭ în Bruxella visita mai multorŭ ḑiarişti lĭ-a ḑisŭ: „Óre şefulŭ unei partide naţionale sĕ se lase a fi închisŭ între patru ziduri şi astfelŭ adusŭ la neputinţă de a comunica cu lumea din afară, orĭ sĕ se refugieze pe teritoriu liberŭ? Cei mai de frunte membri ai comitetului au hotărît ca sĕ mĕ refugiezŭ. Partida nóstră va învinge la alegerile generale, până atuncĭ trebue sĕ am răbdare.“

Intr'aceea camera din Parisŭ la stăruinţele guvernului a încuviinţatŭ urmărirea judecătoréscă a generalului Boulanger, după ce ministrulŭ-preşedinte Tirard a declaratŭ, că trebue sĕ se facă sfêrşit uneltirilorŭ lui Boulanger, carĭ ameninţă a provoca unŭ rĕsboiu civilŭ.

Printr'unŭ decretŭ alŭ preşedintelui republicei senatulŭ fù constituitŭ ca înaltŭ tribunalŭ de statŭ. In şedinţa dela 4 Aprilie a camerei s'a cetitŭ rechisitoriul noului procuratorŭ generalŭ *Beaurepaire*, care acusă pe generalulŭ *Boulanger*: 1. că a urḑitŭ unŭ complotŭ cu scopŭ de a nimici séu a schimba forma de guvernare a Franciei. 2. că a sĕvêrşitŭ şi încercatŭ fapte, carĭ constitue atentatulŭ în contra siguranţei statului.

In şedinţa dela 8 Aprilie s'a cetitŭ decretulŭ amintitŭ alŭ preşedintelui republicei, prin care se stabilesce prima şedinţă a senatului ca înaltŭ tribunalŭ pe ḑiua de 12 Aprilie curentŭ.

---

cunósce; ea cunoscea etatea vorbitorilorŭ, ba chiar şi trăsurile feţei lorŭ; scia sĕ facă deosebire între glasurile bruneţilorŭ şi ale blondilorŭ, între ale celorŭ bunĭ şi celorŭ rĕi, între ale celorŭ virtuoşĭ şi ale făcĕtorilorŭ de rele Din direcţia undulaţiunilorŭ tonului ea scia sĕ spună, décă vorbitorulŭ este de statură mică orĭ înaltă, ér din tăria tonului ea scia, décă odaia în care se află esto mică orĭ este mare, décă se află pe unŭ mare spaţiu liberŭ, orĭ pe o stradă, orĭ dóră numai pe o uliţă strîmtă etc.

Mirosulŭ orbei fete despre care vorbimŭ şi alŭ căreia nume este Melania Salignac, era atâtŭ de finŭ, încâtŭ cu nasulu ea se folosia ca de unŭ barometru. Totdeuna scia, décă timpulŭ este. seninŭ, vêntosŭ, negurosŭ orĭ ploiosŭ Ea nu vedea ḑiua, dér o mirosia şi din mirosŭ totdeuna scia când se face ḑiuă, când este la améḑĭ, când se face séră etc. C'unŭ cuvêntŭ, Melania nóstră, după cum însaşĭ mărturisea, tocmai aşa de bine vedea lumea, ca şi cum ar fi avutŭ o miiă de ochĭ. Şi Sannderson se obicĭnuise a ḑice, că elŭ vede cu pielea în lipsa ochilorŭ.

(Va urma.)

Boulanger, decă nu se va presenta înaintea tribunalului, va fi judecatŭ în absență. Se dice că monarchiștii nu vorŭ lua parte la ședințele senatului constituitŭ în tribunalŭ. Totodată se anunță, că Boulanger a avutŭ în Bruxela repețite întêlnirī la prințulŭ Victorŭ Napoleonŭ.

SCIRILE DILEI.

Colorile ardelenescĭ. Elevii academiei comerciale din Clușiu au hotărîtŭ sĕ pórte totdeuna îmbrăcăminte maghiară din postavŭ indigenŭ, ér pe capŭ sĕ pórte calpacŭ cu șinorŭ în colorile vechiului Ardealŭ (roșu-galbenŭ-vênĕtŭ) și cu insemnulŭ lui Mercurŭ. — Decă elevilorŭ ungurī le e ertatŭ a purta colorile Ardealului, cum se face atuncĭ, că părintelui Orbeanu i-se face procesŭ pentru aceleașī colorī, atêrnate la ferestră cu ocasiunea botezului fiiului sĕu? Hei, dér părintele Orbeanu e Românŭ și asta-i destulŭ, ca sĕ nu i-se permită nicĭ câtŭ ii este permisŭ unui elevŭ de școlă.

***

O deputațiune a sinodului parochialŭ din Chinezŭ s'a presentatŭ, sub conducerea părintelui Alecsandru Crăciunescu, înaintea Pré Sfinției Sale, părintelui Episcopŭ alŭ Aradului Ioanŭ Mețianŭ, și i-a substernutŭ adresa de mulțămită pentru că au fostŭ despărțițī de Sérbī, votată de sinodulŭ parochialŭ din Chinezŭ. Pré Sfinția Sa mulțămindŭ lui Dumnedeu, că a ajutatŭ credincioșilorŭ românī din Chinezŭ de a-șī vedé realisatŭ visulŭ lorŭ de aurŭ, doresce noilorŭ credincioșī ai eparchiei Aradului celŭ mai bunŭ succesŭ prin biserică și școlă, și implóră binecuvêntarea Cerului asupra vieții și activității lorŭ în noua posițiune, prin carea au intratŭ în organismulŭ bisericei române.

***

Cafeua se scumpesce. E mai multŭ de unŭ anŭ, de când prețurile cafelei pricinuescŭ multă grije familielorŭ, și deja vine din nou vestea, că în curêndŭ se vorŭ urca și mai multŭ prețurile cafelei, și anume cu 20—30 cr. de chilogramŭ. Causa se dice a fi isprăvirea provisiunilorŭ adunate din timpurī mai bune și urcarea prețului ce e în perspectivă a se face în comerțulŭ mare. Din di în di mai rĕu.

***

Numĕrulu Ovreilorŭ in Bucovina se sporesce în chipŭ de totŭ repede. La ultima numĕrare a poporațiunii din Bucovina s'a constatatŭ, că Ovreii representă în Bucovina 11·7%, ér Românii numai 33·43% a poporațiunii. Referințele decī stau în presentŭ astfelu, că în tótă Bucovina se află numai de trei orī pe atâția Românī câțī Ovrei. Ce prospecte însĕ ni-se oferŭ pentru viitoriu, ne mai aducemŭ aminte că, pe lângă alte nevoi, mai este încă și afurisita de holeră în flóre. Caveant consules! strigă cu dreptŭ cuvêntŭ „Revista Politică".

***

Archimandritulŭ Veniaminŭ Popescu, doctorŭ în teologia și membru alŭ bisericei române din Macedonia, a trimesŭ — precum aflămŭ — 500 de lei pentru băeții sĕracī dela școlele din Macedonia. Acestŭ faptŭ alŭ părintelui Archimandritŭ, care se intereséză atâtŭ de multŭ de școlele române și de biserica română din Macedonia, e vrednicŭ de tótă lauda.

***

Tâlhării in diua mare. In Cernăuțŭ, capitala ducatului Bucovina, a vêndutŭ Dumitrașŭ Pintezianŭ nisce vite, pentru carī a căpĕtatŭ 105 fl. Banii i-a pusŭ omulŭ în sînŭ și anume într'o cărticică. Acésta însĕ au observat'o doi Ovrei, spre nenorocirea bietului omŭ. Trecêndŭ omulŭ pe lângă realitatea d-lui Lupu, l'au opritŭ Ovreii în locŭ puindu'i întrebarea, orī de n'au găsitŭ unŭ pachetŭ cu banī. Inainte însĕ de ce a pututŭ omulŭ rĕspunde la întrebarea asta neașteptată, ilŭ apucară Ovreii de capŭ, îi răpiră repede cărticica cu banii și o tuliră la fugă, spune „Revista Politică".

„ALBINA",
institutŭ de creditŭ și de economii
filiala Brașovŭ.

Ingrijesce timbrarea losurilorŭ recerută prin noua lege austriacă dela 28 Martie a. c. pe lângă condițiunile cele mai ieftine.

Detentorii suntŭ rugați a-i trimite efectele până celŭ multŭ la 16 curentŭ inclusive.

Imbunĕtățirea sórtei țĕranilorŭ în România.

(Urmarea discursului D-lui Kogălniceanu).

Mai este încă unŭ rĕu, care ține în neodichnă pe țĕranii noștri și'i împedecă de a iubi pămêntulŭ cum ilŭ iubescŭ rĕzașii. Legea rurală a hotărîtŭ ca pămênturile date țĕranilorŭ sĕ fiă despărțite și pietruite pentru fiecare țĕranŭ în deosebī și sĕ li se dea unŭ documentŭ în mână. Care era scopulŭ? Scopulŭ era, ca sĕ constitue pe țĕranŭ moșneanŭ, sĕ-lŭ facă a cunósce ce este alŭ lui și alŭ altuia. Odată ce țĕranulŭ ar fi sciutŭ că avea a lui proprie o bucată de pămêntŭ, elŭ ar fi iubitŭ acelŭ pămêntŭ cum moșneanulŭ îșī iubesce bucățica sa de pămêntŭ. D-vóstrĕ sciți, că moșnenii, rĕzașii, se judecă până la curtea de casațiă pentru doue palme de pămêntu. Nu numai în țĕră la noi, dér în Francia, în Germania, cei mai marī conservatorī suntu țĕranii, cum ne spunea și D. Emilŭ Mavrocordatŭ. Acolo socialistulŭ, comunardulŭ, nicī cuteză sĕ se arate prin sate, căcī țĕranii îi iau cu furca! Prin urmare, odată cu aplicarea legei ce o discutămŭ, odată cu facerea planurilorŭ pentru parcelarea pămênturilorŭ, ce suntŭ a se da, sĕ hotărîmŭ, D-lorŭ, a se face ceea ce se prevede prin legea rurală și care, din nenorocire, a rĕmasŭ literă mórtă, adecă delimitarea pămênturilorŭ fiăcărui țĕranŭ. Eu nu am avutŭ timpŭ, când s'a aplicatŭ legea rurală, dér decă mai stamŭ măcarŭ unŭ anŭ de dile în ministerŭ, credŭ că așŭ fi făcutŭ și delimitarea a fiăcărei bucățī de pămêntu a foștilorŭ clăcașī, și credeți-mĕ, că atuncī altfelŭ ar fi fostŭ starea lucrurilorŭ și spiritulŭ publicŭ prin sate.

Nu este astădī cum era în 1864, când nu aveamŭ inginerī, nu aveamŭ póte unŭ singurŭ omŭ specialŭ spre a face unŭ planŭ economicŭ. Astădī avemŭ totŭ ce ne trebue: inginerī, agronomī, avemŭ ómenī și teoreticī și practicī. Armata nóstră posedă unŭ întregŭ numĕrŭ de oficerī, carī șī-au făcutŭ practica de geometri prin aplicarea legei rurale în Dobrogea. Aceștī tinerī oficerī potŭ sĕ fie mândri; ei au făcutŭ o lucrare perfectă. Astădī dér guvernulŭ va avé la disposițiunea sa unŭ numĕrŭ îndestulitorŭ de capacitățī spre a pute imediatŭ pune legea în aplicațiune.

Prin urmare, Domnii mei, mĕ resumŭ și vĕ rogŭ: nu vĕ uitațī la pămêntulŭ ce'lŭ dațī; nu-lŭ dațī din propriele D-vóstrĕ moșii; elŭ nu vĕ costă nimicŭ, ba din contră, dându-lŭ vĕ asigurațī înșușī proprietățile d-vóstrĕ. Și aci avea dreptate fiulŭ meu când dicea, că nu mai este cestiunea de împroprietărire pe proprietățile particulare! Cestiunea socială față cu proprietatea particulară s'a resolvatŭ în 1864. Dér către Statŭ nu este totŭ așa. Moșiile date monastirilorŭ închinate și neînchinate aveau de scopŭ de a întreține școlele, bisericele, spitalele și alte aședăminte de bine-facere, carī tóte acestea însemnéză folosulŭ țĕrei! Dér ce mai mare folosŭ póte fi decâtŭ de a ridica buna stare a țĕranilorŭ, talpa casei nóstre naționale. Clasa rurală astfelŭ s'ar face mulțămită! Departe de noi ar fi atuncī orī-ce furtună d'înăuntru și vomŭ fi în stare sĕ înlăturămŭ și furtunele din afară.

S'a tăgăduitŭ de unii, că s'au datŭ făgăduelī de pămêntŭ țĕranilorŭ când ei au trecutŭ Dunărea și au luatŭ redutele Plevnei. Eu, ministru de atuncī, vĕ potŭ afirma, că acéstă promisiune s'a făcutŭ soldațilorŭ, carī mergeau în luptă, și acestŭ magicŭ cuvêntŭ a încuragiatŭ pe aceiașī soldațī ca cu entusiasmŭ sĕ mergă de douĕ, de trei orī la asaltŭ.

Etă cuvintele ce li-se diceau: mergețī copii, vĕ așteptă acasă pămêntulŭ pentru voi și pentru copiii voștri. De atuncī mai alesŭ, Domnilorŭ mei, au inceputŭ a se îmulți cererile de pămêntŭ. Am dovadă despre acésta jelbile dela Copăcenī, Jilava și alte sate, carī au datŭ locŭ ș la o anchetă parlamentară, unde a fostŭ și generalulŭ Lecca și D. G. Vernescu, dér carī îșī așteptă și astădī resultatulŭ.

La 1864 strigătulŭ unanimŭ alŭ țĕranilorŭ era: desființarea clăcei; acum este: darea de pămêntŭ.

Cu câtŭ țĕranulŭ va primi mai curêndŭ pămêntŭ dela Statŭ, cu atâtŭ nu se va mai uita cu ochī rîvnitorī la proprietatea particulară.

In lunga mea viéță nu am vĕdutŭ până acum rĕzașī mergêndŭ la proprietarulŭ vecinŭ și luându'i séu macărŭ amenințându-lŭ de a'i lua pămêntulŭ. Totŭ așa va fi și cu țĕranii nostri; departe de a fi răpitorī, ei vorŭ fi cei d'ântêiu apĕrătorī ai proprietăței, fie mare, fie micī

Credŭ dér, D-lorŭ, că D-vóstre inspirațī, nu dicŭ de entusiasmŭ, dér de ceea-ce este mai multŭ decâtŭ entusiasmulŭ, inspirațī de patriotismŭ, de o adevĕrată logică, de durere de inimă și de dreptate pentru acei carī, când suntŭ chemațī chiar la mórte, se uită înapoi pentru acele hecatombe de țĕranī, ce s'au făcutŭ în câmpiile Bulgariei, acolo unde într'o singură di au cădutŭ 3,500 de fii ai României, și aci citezŭ în deosebī douĕ regimente de dorobanțī din Iașī, Văsluiu, Fălciu și Suceava, nu vețī sta unŭ momentŭ la îndoială de a vota acéstă lege câtŭ mai bună, câtŭ mai liberală, câtŭ mai darnică.

Aicī, în Bucurescī, n'ațī fostŭ în posițiune ca sĕ vedețī hainele negre ale vĕduvelorŭ, orfanilorŭ și părinților ŭ acelorŭ cădutī în luptă; pentru-că n'a voitŭ guvernulŭ sĕ înegrescă fisionomia Capitalei netrimițêndŭ în luptă regimentulŭ de dorobanțī din Capitală și din Ilfovŭ. Dér aduceți-vĕ aminte de fața întunecată ce în timpulŭ resbelului presentau stradele Iașilorŭ, Fălticenī, Botoșanī, Văsluiu, Hușī, Neamțu, Galațī, Craiova, Ploescī, Brăila și alte orașe marī din provincià și nu uitațī, că multe țĕrance nu aveau cu ce a se îmbrăca în negru, aduceți-vĕ amintenumai de aceste durerόse suvenirī și credŭ, că patriotismulŭ în D-v. va birui frica de socialismŭ, fiă de sectă, fiă de Statŭ, și apoi, D-lorŭ, de ce vĕ îngrijițī de socialismulŭ de Statŭ? Socialismulŭ de Statŭ există pretutindenī, chiar în Franța republicană. Ce? Se recurge la Statŭ, când se atinge de a reprima disordinele, de a da cu pușca, când relele sociale producŭ revoltă? Și acesta'șī Statŭ nu ar avé dreptulŭ ca, prin legī umane și drepte, sĕ previe nemulțumirile poporale, relele sociale?

In Franța există interese contradictorii între industria mare și între muncitorī; în România agricultura mare este marea nóstră industră.

Ei bine, cum voițī ca dreptulŭ ce ilŭ au tóte Statele de a preveni antagonismulŭ și luptele de interese dintre patronii fabricanțī și lucrătorī, cum voițī ca și Statulŭ nostru sĕ n'aibă dreptate de a regula relațiunile dintre marii proprietarī și muncitorii de pămêntŭ și astfelŭ de a pune capĕtŭ antagonismului? Orī-ce s'ar dice, există astădī sute de proprietarī de moșii și restulŭ muncitorī de pămêntŭ. Patriotismulŭ D-vóstră, spiritulŭ D-vóstră de prevedere, facă ca acestŭ antagonismŭ sĕ nu mai fiă, ca armonia sĕ reviă între proprietarulŭ mare și între celŭ micŭ; și atuncī vĕ putețī mândri că ațī liniștitŭ și întăritŭ națiunea română înăuntru și în afară.

D-lorŭ miniștri, încă-odată vĕ conjurŭ, nu reculațī, nu schimosițī proiectele D-vóstră primitive, nu le sacrificațī reacțiunei, sub orī-ce nume se ascunde.

Gândiți-vĕ că nimicŭ n'a făcutŭ mai multŭ numele lui Cuza nemuritorŭ, decât legea rurală, deși totŭ acestŭ Domnŭ a făcutŭ unirea, a secularisatŭ averile monastirilorŭ închinate și neînchinate, deși a întemeiatŭ egalitatea legei și atâtea alte legī, pe carī numai noi, clase dirigente, le aprețiemŭ și pe carī țĕranulŭ nicī măcarŭ nu le cunósce. Asemenea, cum a spusŭ D. Eugeniu Ionescu, puțin importă țĕranului, decă la guvernŭ suntŭ conservatorii séu liberalii; țĕranulŭ e recunoscĕtorŭ numai acelui guvernŭ, numai acelui bărbatŭ de statŭ, care se intereséză de sorta lui, care'i ușuréză nevoile și istoria rĕmâne scrisă în inima lui numai pentru aceia, carī au prefăcutŭ și îmbunĕtățitŭ sórtea lui. In mânile D-vóstră stă dér sĕ facețī și lui Vodă-Carolŭ o legendă totŭ așa de frumósă, totŭ așa de durabilă, ca legenda lui Cuza-Vodă; pentru că ea va fi scrisă nu pe o hârtiă sburătóre, ci în inima țĕranilor românī și a fiilorŭ fiilorŭ lorŭ! In acéstă neperitóre legendă nicī numele D-vóstră nu va fi uitatŭ. Nu vĕ uitațī la împotrivirī reacționare; țineți-vĕ de programulŭ D-vóstră primitivŭ și atuncī vețī binemerita dela Patrie, atuncī în istoria României mare va fi numele Regelui Carolŭ.

Am disŭ. (Aplause prelungite).

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS"

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta)

Bucurescī, 10 Aprilie. Lascarŭ *Catargiu* după mai multe încercărī nereușite a renunțatŭ la misiunea de a forma cabinetulŭ. In urma acésta regele a însărcinatŭ pe președintele senatului d. generalŭ *Florescu* cu formarea cabinetului.

Berlinŭ, 10 Aprilie. Generalulŭ Verdy-Duvernois a fostŭ numitŭ ministru de rĕsboiu.

Comisiunea imperială pentru gravamine a cassatŭ confișcarea foiei „Volkszeitung".

Parisŭ, 10 Aprilie. Intr'o ședință fórte agitată, care a duratŭ până la 10 óre nóptea, camera a votatŭ propunerea privitóre la procedura ce este a se observa la tribunalulŭ statului formatŭ din membrii senatului.

DIVERSE.

Complotŭ în contra Țarului. In dilele trecute s'a descoperitŭ în Zürich unŭ complotŭ de nihiliștī găsindu-se cu acéstă ocasiune mulțime de bombe. „Daily News" află din Petersburgu, că poliția a făcutŭ însemnate descoperirī în Vilna, unde au fostŭ arestate mai multe persóne sub bănuélă, că au luatŭ parte la complotulŭ din Zürich. Se dice că bombele aveu sĕ fiă folosite pentru unŭ atentatŭ asupra Țarului cu ocasiunea visitei sale în Berlinŭ, ce o va face în curêndŭ.

Mulțămită publică.

Tatălŭ nostru *Franz Reimesch*, notarŭ în Rêșnovŭ, a fostŭ asiguratŭ pe viéță la „**Assicurazioni Generali**" pentru suma de 20,000 francī. La presentarea documentelorŭ recerute ni-s'a plătitŭ îndată suma acésta în modulŭ celŭ mai culant. Esprimămŭ pe calea acésta mulțămita nóstră cea mai deobligată numitei societățī și o recomandămŭ cu deosebire tuturorŭ doritorilorŭ de a se asigura.

Brașovŭ, în 6 Aprilie 1889.

Reimesch Anna, căsătorită *Liehn*, și în numele fratelui și surorilorŭ *Rosa* căsătorită Liess; *Martha* căsătorită Römer și *Franz Reimesch*.

Cursulŭ pieței Brașovŭ
din 10 Aprilie st. n. 1889.

Bancnote românescī	Cump.	9.45	Vênd.	9.48
Argintŭ românescŭ -	„	9.38	„	9.40
Napoleon-d'orī - - -	„	9.58	„	9.51
Lire turcescī - - -	„	10.80	„	10.86
Imperialī - - - - -	„	9.80	„	9.86
Galbinī	„	5.60	„	5.63
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.50	„	99.—
Ruble rusescī - - -	„	127.—	„	128.—
Discontulŭ - - - -	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena
din 9 Aprilie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	102.50
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	96.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	144 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	115.60
Bonurī rurale ungare - - - - - -	104.95
Bonurī cu clasa de sortare - - - -	104.95
Bonurī rurale Banatŭ-Timișŭ - - -	104.95
Bonurī cu cl. de sortare - - - - -	104.95
Bonurī rurale transilvane - - - - -	105.—
Bonurī croato-slavone - - - - - -	99.85
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	132.25
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului - -	85.35
Renta de hârtiă austriacă - - - - -	85.85
Renta de argintŭ austriacă - - - - -	110.30
Renta de aurŭ austriacă - - - - - -	143.50
Losurī din 1860 - - - - - - - - -	906.—
Acțiunile băncei austro-ungare - -	306.50
Acțiunile băncei de creditŭ ungar. -	300.75
Acțiunile băncei de creditŭ austr. -	—.—
Galbenī împĕrătescī - - - - - - - -	5.63
Napoleon-d'orī - - - - - - - - -	9.49
Mărcī 100 împ. germane - - - - -	58.60
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	119.90

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cancelaria Negruțŭ

în Gherla—Sz.-ujvár—Transilvania

DESCHIDE ABONAMENT PE ANUL 1889

la

AMICULU FAMILIEI. Ḑiarŭ beletristicŭ și enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XIII. — Apare în 1 și 15 ḑi a lunei în numerĭ câte de 2—3 cóle cu ilustrațiunĭ frumóse: și publică articlii socialĭ, poesii, novele, schițe, piese teatralĭ ș. a. — mai departe tractéză cestiunĭ literare și scienṭifice cu reflesiune la cerințele vieței practice; apoi petrece cu atențiune viéța socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiunĭ din patriă și străinătate; și prin glume, în mare parte ilustrate, nisuesce a face câte o óră plăcută familiei strivite de grijile vieței; și preste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ individiḑilorŭ din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România și străinătate 10 francĭ, lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

PREOTULŬ ROMĂNŬ. Ḑiarŭ bisericescŭ, scolarŭ și literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XV. — Apare în broșurĭ lunare câte de $2^1/_2$ — $3^1/_2$ cóle, și publică portretele și biografiile archiereilorŭ și preoțilorŭ mai distinșĭ, precum și alte portrete și ilustrațiunĭ, — mai departe articlii din sfera tuturorŭ sciințelorŭ teologice și între aceștia mulțime de predice pre dumineci, serbătorĭ și diverse ocasiunĭ, mai alesŭ funebralĭ, — apoi studii pedagogice-didactice și scienṭifice-literarĭ; și în urmă totŭ soiulŭ de amĕnunte și scirĭ cu preferința celorŭ din sfera bisericéscă, scolastică și literară. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

Colectanții primescŭ gratisŭ totŭ alŭ patrulea esemplarŭ.

Numerĭ de probă se trimitŭ gratisŭ orĭ-cui cere.

Totŭ de aci se mai potŭ procura și următórele cărțĭ din editura propriă:

Renascerea limbei românescĭ în vorbire și scriere învederită și apreṭiată de Dr. Gregoriu Silași. (Op complet). Broșura I. II. și III. Prețulŭ broș. I. II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tóte trei împreună 1 fl.

Merinde dela școlă *seu învĕțăturĭ pentru poporŭ* culese din ḑiarulŭ unui scolarŭ de *Dr. Georgiu Popa*. — Opulŭ acesta, pentru povețuirile lui valoróse, are sĕ ocupe unŭ locŭ de frunte în bibliotecile nóstre poporale. D-lŭ autorŭ a avutŭ nimerita idee, de a publica prin opulŭ de față unŭ diarŭ de școlă, ce și-lŭ făcuse ca elevŭ de anul I alŭ școlei poporale superióre din Câmpenĭ, va se ḑică pe când era în alŭ 4-lea anŭ de școlă. In acestŭ diar se cuprindŭ diferite impresiunĭ din copilăriă, atâtŭ din școlă câtŭ și afară de școla: o colecție bogată de diferite povețuirĭ primite dela învĕțătorulŭ seu, pe carĭ autorulŭ le-a prelucratŭ și desvoltatŭ cu multă îngrijire. Cele mai fundamentale principii cu privire la morală, religiune, naționalitate, igienă, economie, istoriă etc. etc. se află în acestŭ opŭ, așa că singurŭ numai câteva din cele 32 capitule, cum ar fi d. es. capitululŭ despre fumatŭ, despre curățirea trupului etc. ar fi de ajunsŭ pentru a merita sĕ nu lipséscă din nicĭ o bibliotecă poporală românéscă. Opulŭ cuprinde 289 pagine 8⁰ —Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto-francatŭ e 1 fl. 10 cr.

Barbu cobzariulŭ. Novelă originală e Emilia Lungu. Prețulŭ 15 cr.

Puterea amorului. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Pețulŭ 20 cr.

Idealulŭ perdutŭ. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Opera unui omŭ de bine. Novelă originală.—Continuarea novelei: **Idealulŭ pierdutŭ** de Paulina C. Z. Rovinar. Prețulŭ 15 cr.

Miseriile sociale. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 20 cr.

Fântâna dorului. Novelă poporală de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Codreanŭ craiulŭ codrului. Baladă de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Ultimulŭ Sichastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Bunica și Nepoțelulŭ. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé G. Simu. Prețulŭ 10 cr.

Probitatea în copilăriă. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé. Prețulŭ 10 cr.

Elŭ trebue sĕ se însore. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțŭ. Prețulŭ 25 cr.

Branda seu Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoșŭ. Novelă istorică națională. Prețulŭ 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Prețulŭ 30 cr.

Hermanŭ și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ 50 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicóră, prof. gimnas. — Cu portretulu M. S. Reginei României. Prețulu 15 cr.

Poesii, de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirĭ și viorele, poesii poporale, culese de Ioanŭ Popŭ Reteganu. Unŭ volumŭ de 14 cóle. Preț. 60 cr.

Tesaurulŭ dela Petrósa seu **Cloșca cu puii ei de aurŭ.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețulŭ 20 cr.

Biblioteca Sătenului Românŭ. Cartea III și IV, cuprindŭ materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ la ambele 50 cr. — câte una deosebĭ 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ 30 cr.

Colectă de recepte din economiă, industriă, comerciu și chemiă. Prețulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulŭ 30 cr.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ. De V. Gr. Borgovan. Prețulŭ 15.

Manualŭ de Gramatica limbei române pentru scólele poporalĭ în trei cursurĭ, de Maximŭ Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. — Manualŭ aprobatŭ prin ministeriulŭ de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de data 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Prețulŭ 30.

Nu mĕ uita. Colecțiune de viersurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă ș. a. Prețulŭ 50 cr.

Carte conducĕtore la propunerea calculărei în scola poporală pentru învĕțătorĭ și preparandĭ. Broș. I. scrisă de Gavrilŭ Trifu profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ 80 cr.

Cuvêntărĭ bisericescĭ în tote sĕrbătorile de peste anŭ de *Ioanŭ Papiu*. — Unŭ volumŭ de peste 24 cóle 8⁰ mare, hârtiă fină. — Numele d-lui I. Papiu este multŭ mai bine cunoscutŭ clerului românŭ, decâtŭ sĕ fiă de lipsă a mai recomanda acestŭ nou productŭ alŭ d-sale. Clerulŭ românŭ a învĕțatŭ a'i aprețui scrierile d-sale pentru însemnata lorŭ valóre literară.—Noulŭ tomŭ de predicĭ întrece înse tóte volumurile de predicĭ edate până acum, prin întocmirea sa — avĕndŭ o notiță istorică la fie-care sĕrbătóre, — care arată timpulŭ introducerei, fasele prin carĭ a trecutŭ și modulŭ cum s'a stabilitŭ respectiva sĕrbătóre. — Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ e 2 fl. v. a.

Cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de morte, întocmite de Ioanŭ Papiu. — Acestŭ volumŭ de peste 24 cóle cuprinde: 8 cuvêntărĭ acomodate pentru orĭ-ce casurĭ ordinare de mórte, 4 pentru casurĭ ordinare de mórte întêmplate în timpurĭ diferite ale anului, 10 la casurĭ ordinare însĕ mai specialĭ de mórte, 4 la înmormântarea omenilorŭ bĕtrânĭ, 5 la înmormêntarea pruncilorŭ, tinerilorŭ și a junilorŭ, 9 la casurĭ de mórte specialĭ; — apoi pe mai bine de patru cóle urméză o mulțime de iertăciunĭ precedate de o introducere generală în iertăciunĭ, și anume: 1 iertăciunile bărbatului dela muiere, 2—a muierei dela bărbatu, 3 — a părintelui dela fii, 4 — a mamei dela fii, 5 — a fiilorŭ dela părinṭĭ, 6 a fratelui seu surorei dela frațĭ și surorĭ. 7 — a nepoțilorŭ dela moșĭ, móșe, bunĭ, bune, străbunĭ, străbune, 8 — a nepoților̆ dela unchiu și mătușe, 9—dela nemurĭ și consângenĭ mai depărtațĭ, 10—dela consoțĭ de aceeașĭ ocupațiune, 11—dela binefăcĕtorĭ, amicĭ, cunoscuțĭ și dela toțĭ creștinii adunațĭ. Recomandămŭ clerului românŭ acestŭ bogatŭ volumŭ de cuvêntărĭ funebralĭ și iertăciunĭ lucrate amĕsuratŭ tuturorŭ cerințelorŭ preoțimei fungente la casurĭ funebralĭ. Prețul unui esemplarŭ spedatŭ franco e 2 fl. v. a.

Cuvêntărĭ bisericescĭ, tomulŭ III, scrise de Ioanŭ Papiu. — Acestŭ tomŭ cuprinde predicĭ pe Duminecĭ și se estinde pe 12 cóle 8⁰ mare. — Prețulŭ unui esemplarŭ spedat franco e 1 fl. v. a.

Orientele catolicŭ seu **concordanțele tradițiunei** în două limbĭ—română și latină, tractéză despre primatulŭ bisericei și se estinde pe 22 cóle 8⁰ mare. —Scrisŭ de Ioanŭ Papiu. — Opulŭ acesta a fostŭ recensatŭ favoritorŭ și lăudat și de foile străine. — Prețulŭ unui esemplarŭ spedatŭ franco e numai 1 fl. 50.

Resultatele filosofiei seu cunoscințele cele mai de frunte despre natura spirituală a omului, despre relațiunile și scopulŭ lui espuse în modŭ popularŭ de profesorulŭ Dr. Iosifŭ Frapporti și prelucrate în traducere liberă (cu facultate dela autorulŭ) de Ioanŭ Papiu. —Acestŭ opŭ, care se estinde pe 11, cóle 8⁰, e fórte acomodatŭ ca premiu pentru cei ce absólvă scóla poporală, se vinde cu prețulŭ numai de 50 cr. esemplariulŭ spedatŭ franco.

Manualŭ catecheticŭ pentru primii anĭ scolasticĭ, prelucratŭ după I. A. Fritz de Basiliu Rațiu, fostŭ profesor de s. scriptură, catechetică și metodică în seminariulŭ archidiecesanu din Blașiu, actualmente vicarŭ archiepiscopescŭ în Făgărașŭ. — Acestŭ opŭ de mare însemnătate pentru literatura catechetică româna este o prelucrare liberă, schimbândŭ unele aplicărĭ practice cu altele recerute de relațiunile și lipsele băiețilorŭ noștri, ér ceremoniele bisericescĭ înlocuindu-le cu cele prescrise și usitate în biserica nóstră română. In note se arată și procederea ce are sĕ o observe catechetulŭ față cu discipulii sĕi. Acéstă scriere are sĕ fiă unŭ îndreptarŭ în mâna catecheților̆, învĕțătorilorŭ și a părinților̆ la instrucțiunea religiósă-morală, ce au sĕ o dea micilorŭ băiețĭ. — Prețulŭ unui esemplarŭ din acestŭ opŭ, — care pórtă clausula aprobărei prea ven. Ordinariatŭ metropolitanŭ din Blașiu și care cuprinde 222 pag. 8⁰, avĕndŭ mai multe poesii în textŭ, — este 1 fl.

Omiliile celui dintre sfințĭ Părintelui nostru Ioanŭ Gură-de-Aurŭ la epistolele sfântului apost. Paulŭ către Titu și Filemonŭ. Traduse de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ e 60 cr.

Dumnedeésca liturgie a celui dintru sânțĭ părintelui nostru Ioanŭ Chrysostomŭ compusă din operele acelui sântŭ părinte, de Ioanŭ Boroșiu parochŭ gr. cat. și ases. consist. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto-francatŭ e 40 cr.

Cele mai eftine cărțĭ de rugăciunĭ:

Mărgăritarulŭ sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ, fórte frumosŭ ilustrată. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 40 cr., legatŭ 50 cr., legatŭ în pânză 80 cr., legatŭ mai fin 1 fl., legat în piele 1 fl.30, în legătură de luxŭ 2.50—2.80

Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată, pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 15 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pândă 26 cr.

Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Cu mai multe icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtorei de D-deu urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu icóne frumóse. Prețul unui esemplar legat spedat franco e 12 cr., 50 esemplare 5 fl., 100 esemplare 9 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ legatŭ și spedatŭ franco e 15 cr.; 40 de esemplare 6 fl.; 100 esemplare 10 fl.

A se adresa la „CANCELARIA NEGRUȚU“ în Gherla (Sz-ujvár. — Transilvania), unde se cumpĕră acțiile tuturorŭ băncilorŭ române cu prețurile cele mai bune.

Rugămŭ pe domnii abonați ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.